

Delovna razmerja v gospodarstvu

ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH V GOSPODARSTVU BO KMALU IZDELAN

Delovna razmerja v gospodarstvu se pri nas glede na uvedeno delavsko upravljanje bistveno razlikujejo od delovnih razmerij v kapitalizmu, kakor v državah, ki gradijo socializem, a v njih ni uvedeno delavsko upravljanje v gospodarstvu. Pri reguliranju problemov delovnih razmerij v gospodarstvu zato ne moremo iti po kakšni že utrti poti, temveč moramo na osnovi lastne prakse in izkušenj, ki smo jih doslej dosegli, izgrajevati našo delovno zakonodajstvo. Ta zakonodaja mora vsebovati in izražati tako naša ustavna načela (pravica do dela in pravica do upravljanja gospodarske organizacije po kolektivu ter drugo) kakor tudi konkretne zaščitne in druge ukrepe, ki so usmerjeni na razvoj novih socialističnih družbenih odnosov.

Tudi doslej smo imeli vrsto predpisov, ki so urejali materijo iz delovnih razmerij. Večina teh predpisov pa je bila objavljena v dobi administrativnega upravljanja z gospodarstvom in ne odraža našega sedanjega stanja in potreb. Tudi tisti predpisi, ki so bili kasneje objavljeni, so bili izdelani le parcialno in je prav zato nastala potreba, da uveljavimo nov zakon o delovnih razmerjih v gospodarstvu.

Predlog novega zakona o delovnih razmerjih, ki ga je izdelala skupna komisija zvezne ljudske skupščine in zveznega izvršnega sveta, je bil sestavljen na osnovi naše dosedanje prakse in izkušenj pri izvajanju sedanjih predpisov o delovnih razmerjih kakor tudi na osnovi perspektive nadaljnjega razvoja organov samoupravljanja v gospodarstvu. Izdelani predlog je bil izročen v široko javno razpravo delovnim kolektivom in sindikalnim organizacijam. Samo centralni svet Zveze sindikatov Jugoslavije je prejel od raznih sindikalnih vodstev in kolektivov 510 raznih načelnih in konkretnih pripomb. To kaže, koliko zanimanja so pokazali delovni ljudje naše države za sprejetje tega zakona. Na temelju prispelih pripomb izdelujejo sedaj v komisiji redakcijsko končnega predloga novega zakona o delovnih razmerjih v gospodarstvu.

Novosti v zakonu

S sprejetjem novega zakona o delovnih razmerjih se bodo uskladile pravice iz raznih delovnih razmerij z izvršnimi političnimi in družbeno ekonomskimi spremembami, do katerih je prišlo v naši državi po uvedbi delavskega in družbenega upravljanja. Predlog zakona upošteva prav tako mednarodne konvencije s področja delovnih razmerij, ki jih je naša država ratificirala, kakor tudi vloge sindikatov na polju urejanja in izvajanja predpisov o delovnih razmerjih.

V razliko od dosedanjih predpisov o delovnih razmerjih vsebuje predlog zakona tudi nekatera ustavna načela o delu, o enakih pravicah na delo pod enakimi pogoji, o dosegi pravice delavcev, da upravljajo gospodarsko organizacijo že s samo ustanovitvijo delovnega razmerja, o istih pravicah iz delovnega razmerja ne glede na spol, postavbo, narodnost in veroizpoved itd. Zakon določa posebno zaščito za ženske, mladino in invalide v delovnem razmerju.

V razpravljanju je bilo več pripomb, da bi bilo potrebno

najprej sprejeti splošni zakon o delu, ki bi reguliral osnovna ustavna načela o delu in delovnih razmerjih. Na njegovi osnovi pa naj bi bili objavljeni zakoni, ki bi urejali konkretno materijo o delovnih razmerjih. Ta pripomba za sedaj ni bila sprejeta, ker bi to pomenilo še nadaljnje odlaganje sprejetja tega zakona, ki je glede na materijo ki jo ureja, zelo nujen, za sprejetje zakona o delu pa zasedaj niso bile izvedene potrebne priprave, niti niso bila razčiščena nekatera osnovna načelna vprašanja, ki jih mora ta zakon urediti.

Zakonski predlog določa, češar v dosedanjih predpisih ni bilo, da gospodarske organizacije na temelju tega zakona s svojimi pravilniki o delovnih razmerjih urejajo pogoje in obseg pravic iz delovnih razmerij kakor tudi način njihove realizacije.

V predlog zakona so bila vnesena tudi nekatera nova načela in rešitve glede ustanavljanja in prenehanja delovnega razmerja, sprejemanja na delo in odpustitve iz gospodarske organizacije, o pripravnikih, delovnem času, nadurnem in nočnem delu, letnem dopustu, o disciplinski in materialni odgovornosti, disciplinskih organih itd.

Sprejem na delo in odpust

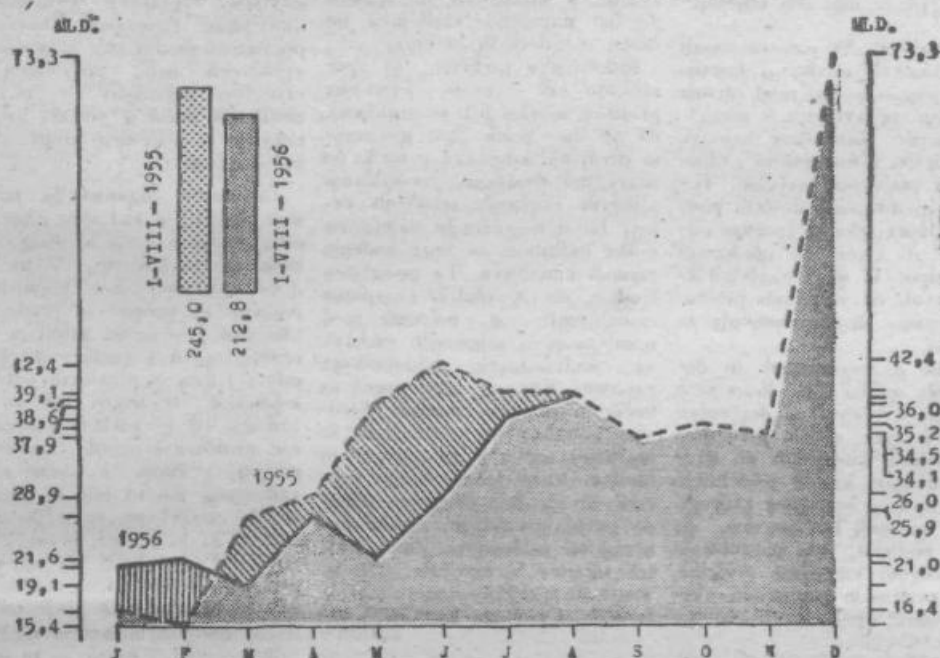
Zakonski predlog določa, da se delovno razmerje ustanavlja na temelju izjave delavca (uslužbenca), da sprejema pravila gospodarske organizacije. O ustanavljanju in prenehanju delovnih razmerij v gospodarski organizaciji odloča posebna komisija, ki jo imenuje delavski svet gospodarske organizacije. Komisija odloča na temelju predloga — direktorja ali drugega pristojnega organa upravljanja gospodarske organizacije — o številu in kvalifikacijah delavcev, ki jih je treba sprejeti ali odpustiti, katera kandidate bo sprejela ali katerim zaposlenim delavcem bo odpovedala. Komisije lahko formirajo tudi obrati gospodarskih organizacij, v katerih so izvoljeni delavski svet.

predlogu je bilo več nasprotujočih mnenj, ki so bila proti uvedbi te komisije. Glede na dosedanje izkušnje in na določene nesocialistične pojave, te pripombe niso bile sprejete. Izbor na vodilna mesta je treba

po zakonskem predlogu izvršiti po natečaju. Glede rednega delovnega časa uveljavlja zakonski predlog načelu delovni čas 8 ur na dan ali 48 ur na teden, daje pa razne možnosti za prerazporeditev de-

lovnega časa v okviru tedna, sezone in podobno. Nadurno delo je načelno prepovedano, izjemno pa je dovoljeno delo po 9 ur na dan, preko tega pa samo v izrednih primerih (okvara (Konec na 10. strani)

INVESTICIJE IN GRADBENIŠTVO

V grafikonu označujejo črte gibanje investicij po mesecih, stolpci pa skupne investicije od januarja do avgusta 1955 in 1956. leta.

Vse do julija so bile investicije znatno nižje kakor v ustreznem obdobju lani. V juliju in avgustu so se znatno povečale. Investitorji so si prizadevali nadoknaditi običajno zmanjšanje investicij v prvem polletju. Tako so bile

investicije do septembra samo za 32 milijard ali 12 odstotkov nižje od investicij v prvih mesecih leta 1955. Torej bo za investicije verjetno do konca letošnjega leta porabljeno vsaj toliko, kolikor določa plan, če ne celo nekaj več.

Toda vse vrste investicij ne napredujejo enako. To vidimo iz naslednjega pregleda (v milijardah):

	Plan	Izpolnjeno do septembra	Odstotek
Splošni investicijski sklad	120,7	51,8	42,9
Naknadna zvezna investicije	1,5	0,7	46,7
Investicijski skladi ljudskih odborov in republik	56,4	32,5	57,6
Proračunske investicije	17,5	6,3	36,0
Stanovanjski sklad	26,0	8,3	31,9
Posebni skladi	12,0	12,0	100
Skladi gospodarskih organizacij	33,5	24,3	72,5
Amortizacija	120,0	76,9	64,1
Skupno	387,6	212,8	54,9

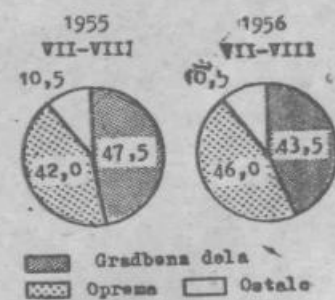
Premiki v sestavi investicij

V okviru gospodarskih investicij je opaziti določeno spremembo. Delež industrije in rudarstva se je zmanjšal za več kakor 10 odstotkov, medtem ko se je povečal delež kmetijstva, gradbeništva in zlasti prometa.

S tem prihaja polagoma četrta prav še vedno ne v zadostni meri — do izjave takšna smer investicij, kakor je v skladu s sedanjo ekonomsko politiko in družbenim planom: več pozornosti kmetijstvu, prometu in mehanizaciji gradbenih del.

Povečan delež opreme

Hkrati se je nekoliko zmanjšal delež gradbenih del, povečal pa se je delež opreme, ker so se na številnih objektih že dokončala gradbena dela, nakar so pričeli montirati opremo.